СПІЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ 2024

РЕСПУБЛІКА МОЛДОВА

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

Accountability to Affected Populations Task Force

UNHCR The UN Refugee Agency

ПОДЯКИ

Цей звіт базується на висновках спільного оцінювання, проведеного УВКБ ООН у Молдові в жовтні 2024 року. Оцінювання здійснювалося у тісній співпраці з партнерами з підзвітності постраждалому населенню (ААР), які відіграли ключову роль у вдосконаленні інструменту, зборі та аналізі даних.

УВКБ ООН висловлює вдячність партнерам ААР, партнерам агентства, місцевій владі, громадському сектору та донорам за їхній внесок у успішне проведення оцінювання. Найголовніше – ми визнаємо непохитну стійкість біженців, шукачів притулку та осіб без громадянства в Молдові й залишаємось відданими підтримці їхньої інтеграції в суспільство.

ЗВ'ЯЗАТИСЯ З НАМИ

Кароліна Скліфос
Спеціаліст з питань захисту на рівні громади УВКБ ООН, Республіка Молдова

Тел: +373 68 315 796
Електронна пошта: kropivka@unhcr.org

Альберто Тонон
Співкерівник Цільової групи ППП, УВКБ ООН, Республіка Молдова

Тел: +373 60 903 488
Електронна пошта: tonon@unhcr.org

[ФОТО НА ОБКЛАДИНЦІ:]
У Міжнародний день захисту прав дитини діти з центрів для біженців взяли участь в освітніх та соціальних заходах, дізнавшись про свої права, інклюзію та роль освіти у побудові безпечного майбутнього.

© УВКБ ООН/ Кароліна Скліфосов

ВСТУП

Станом на 30 листопада 2024 року Республіка Молдова продовжує надавати притулок і захист українським біженцям у кількості приблизно **127 000** осіб, які не можуть повернутися додому через триваючу війну.

Серед них:

38% жінки,

19% чоловіки.

А понад **40%** - це діти, з яких:

20% дівчат,

22% хлопчиків.

Іншу значну частину населення складають:

17% люди старшого віку,

10% особи з інвалідністю.

Крім того, Молдова забезпечує тимчасовий захист для понад **64 000** осіб і розміщує **10 770** громадян третіх країн, переміщених з України.

Водночас у країні зростає кількість шукачів притулку, осіб без громадянства та біженців з різних регіонів, що підкреслює прихильність Молдови до міжнародного захисту та підтримки переміщеного населення.

Попри економічний тиск, зокрема інфляцію, енергетичну кризу і соціально-політичні виклики, зумовлені наближеністю до України, Молдова проявляє виняткову солідарність і стійкість, приймаючи постраждалих від конфлікту.

Спираючись на свою відданість активній взаємодії з громадами вимушено переміщених осіб та осіб без громадянства, УВКБ ООН провело Спільне оцінювання 2024 року, щоб отримати актуальну інформацію про ризики у сфері захисту, потреби та досвід цих спільнот. Оцінювання було зосереджене на зборі думок у громадах, аналізі місцевих можливостей та пошуку рішень для подолання виявлених проблем. В рамках дослідження проводилися очні обговорення у фокус-групах з різними категоріями населення, які потребують міжнародного захисту, включаючи жінок, чоловіків, дітей і молодь різного соціально-демографічного походження. Загалом у дослідженні взяли участь **298** осіб, серед яких **51** особа з Лівого берега, що дозволило врахувати досвід з обох узбережь річки Дністер. Серед учасників **66%** становили жінки, а **34%** – чоловіки. Дискусії охопили **15** районів Молдови, включаючи міські та сільські території, центри розміщення біженців (ЦРБ), Центр тимчасового розміщення шукачів притулку, мешканців приватного житла та приймаючі сім'ї.

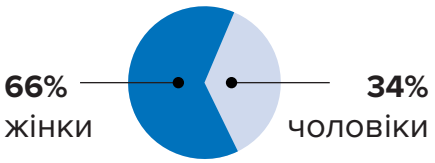

Спільне оцінювання 2024 року має на меті надати оновлені перспективи, щоб скерувати УВКБ ООН, владу Молдови та партнерів з гуманітарної допомоги та розвитку до покращення підтримки переміщених громад, вдосконалення шляхів їхньої інтеграції та подолання прогалин, забезпечивши, щоб видатне реагування Молдови на переміщення залишилося сталим, інклюзивним і відповідало потребам громад.

РЕЗЮМЕ

Спільне оцінювання 2024 року, проведене УВКБ ООН у Молдові, є оновленим аналізом потреб у захисті, проблем та досвіду біженців, шукачів притулку, осіб без громадянства та приймаючих громад. Оцінювання проводилося у співпраці з 16 партнерами УВКБ ООН і Робочою групою з підзвітності постраждалому населенню (AAP) та охоплювало **298** учасників, які взяли участь у 44 фокус-групових обговореннях (FGD) у різних міських і сільських районах, включно з Лівого берега.

Звіт підкреслює різноманітність досвіду різних груп, зокрема українських біженців, осіб без громадянства, людей з інвалідністю та інших вразливих категорій, висвітлюючи ключові сфери, такі як зайнятість, житло, охорона здоров'я, соціальні послуги та суспільна згуртованість. Висновки 2024 року наголошують на змінних ризиках у сфері захисту та наявних прогалинах у послугах, а також пропонують рекомендації для покращення реагування на вразливість.

Основні висновки показують, що вартість житла, доступ до медичної допомоги, можливості працевлаштування, доступ до освіти та соціальних послуг залишаються головними проблемами для біженців, шукачів притулку та осіб без громадянства. Попри те, що рекомендації 2024 року ґрунтуються на висновках 2023 року, вони роблять більший акцент на підтримці вразливих груп, таких як люди старшого віку, особи з інвалідністю, біженці ромського походження та особи без постійного правового статусу.

Рекомендації 2024 року побудовані на висновках 2023 року, але підкреслюють:

- Довгострокові рішення щодо житла, такі як допомога в оренді та забезпечення доступного житла.
- Комплексний підхід до охорони здоров'я, включаючи спеціалізовану медичну допомогу.
- Підтримку інтеграції вразливих груп у систему освіти та ринок праці, зокрема професійне навчання і часткову зайнятість для осіб з інвалідністю та тих, хто доглядає за близькими.
- Зміцнення суспільної згуртованості через культурні обміни та інформаційні кампанії проти ксенофобії.

Незважаючи на значний прогрес, залишаються виклики, пов'язані з економічною вразливістю, питаннями правового статусу та браком доступної інформації, особливо для маргіналізованих груп. У подальшому гуманітарні партнери та влада Молдови мають зосередитися на розширенні доступу до послуг, щоб забезпечити більш ефективне охоплення груп ризику.

МЕТОДОЛОГІЯ

Спільне оцінювання 2024 року, проведене в Молдові, було спрямоване на аналіз ризиків, пов'язаних із наданням захисту, доступом до послуг та умовами життя біженців, шукачів притулку, осіб без громадянства та приймаючих громад. Зосереджуючись на найбільш вразливих групах, дослідження виявило ключові проблеми та прогалини, що впливають на ці спільноти. Основна увага приділялася житловим умовам, охороні здоров'я, соціальній згуртованості та економічній інтеграції. Завдяки обговоренням у фокус-групах і співпраці з зацікавленими сторонами ця оцінка створює підґрунтя для вдосконалення шляхів місцевої інтеграції та подолання системних бар'єрів у підтримці переміщених осіб у Молдові.

Географічне охоплення

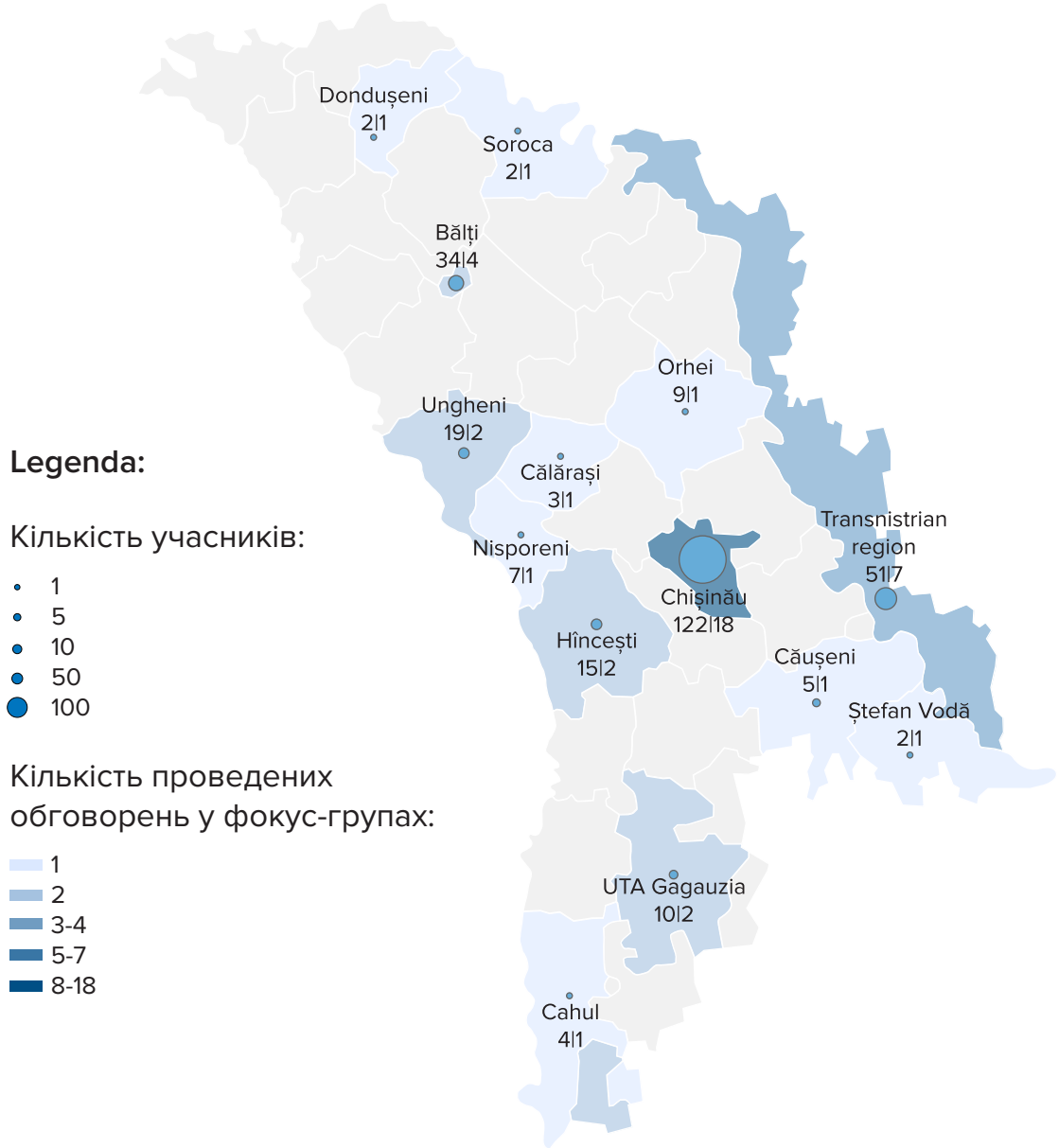

Демографія учасників

Оцінювання охопило широке коло учасників, з демографією, представленою у вигляді кругових діаграм, що відображають розподіл за статтю, віковими групами та ключовими профілями, включаючи жінок, дітей, літніх людей та біженців з інвалідністю.

Розподіл за статтю:

Ключові профілі:

- 49 людей у віці 60+
- 17 дітей
- 26 осіб з інвалідністю
- 21 біженець ромського походження
- 13 громадян Молдови

Інші категорії: біженці, шукачі притулку, особи без громадянства різного віку та статі, або з різними видами інвалідності.

Розробка методології

Підхід:
Підхід УВКБ ООН, незалежний від віку, статі та походження (AGD).

Аналіз даних:
Зосереджений на виявленні ключових тем та проблем.

Мови, що використовувались:
Румунська, російська.

Інклюзивна участь:
За активної участі вразливих категорій (наприклад, біженців з інвалідністю, людей старшого віку, дітей).

Роль партнерів

Успішне проведення Спільного оцінювання стало можливим завдяки активній участі 16 партнерів УВКБ ООН та Робочої групи з підзвітності постраждалому населенню (AAP). Ці партнери виконали важливу роль у визначенні локацій для оцінки, виборі учасників, зборі даних та вдосконаленні методології. Їхня співпраця забезпечила інклюзивний та доступний процес, з акцентом на потреби вразливих груп. Спільні зусилля цих організацій сприяли комплексному підходу, що включав використання місцевого досвіду та залучення громади для формулювання значущих аналітичних висновків і практичних рекомендацій.

Етичні аспекти

Під час усіх обговорень у фокус-групах було дотримано наступних етичних принципів:

Інформована згода:
Всі учасники отримали необхідну інформацію та надали свою згоду на участь.

Конфіденційність:
Персональні дані та відповіді зберігались у конфіденційності та були анонімізовані.

ОСНОВНІ ВИСНОВКИ

Дорослі українці (30-49)

Святкування Міжнародного дня української традиційної сорочки - вишиванки в Кишиневі, Молдова. 2024 рік.

© УВКБ ООН/ Євгенія Чурка

Демографічний розподіл:

7 фокус-груп

9 чоловіків

45 жінок

Основні виявлені проблеми:

Засоби до існування, фінансова ситуація та зайнятість:

Біженці повідомили, що незнання румунської мови є значною перешкодою для працевлаштування, особливо в регіонах, де ця мова є основною.

Багато біженців також відмітили, що їхній правовий статус обмежує їхні можливості на ринку праці, наприклад, особи без дозволу на проживання в Молдові не можуть працювати в певних сферах. Можливості працевлаштування оцінювались як обмежені, особливо в сільських районах, де низькі заробітні плати не покривають навіть основні потреби.

Багато біженців, особливо жінки з маленькими дітьми, відчувають значний фінансовий тиск через відсутність відповідної роботи.

Хоча деякі біженці працювали віддалено для українських компаній, це не є стабільним рішенням через необхідність перебувати в Україні.

Багато з них, зокрема ті, хто має дітей або родичів з особливими потребами, розповіли, що залежать від фінансової підтримки таких організацій, як УВКБ ООН, MOM / ADRA та інших гуманітарних інститутів.

> *“Зарплати в Молдові дуже низькі, але якщо нічого немає, йдеш працювати за будь-які гроші.”*

Соціальна згуртованість та мирне співіснування:

Біженці повідомляли про позитивні відносини з молдовською громадою, особливо в урбанізованих районах, таких як Кишинів та Унгени, де спільнота біженців є більш налагодженою.

Однак у деяких регіонах, які близькі до зон триваючого конфлікту, біженці висловлювали занепокоєння щодо можливого негативного ставлення до них через політичну напруженість.

Вони зазначили, що в деяких місцях, зокрема в районах з сильним російським впливом, вони намагаються уникати відкритого прояву своєї української ідентичності, щоб уникнути можливих конфліктів.

> *Дуже важко знайти житло. В оголошеннях пишуть: 'Біженцям не турбувати'.*

Доступ до житла:

Житло залишається серйозною проблемою для біженців, і ситуація, здається, погіршилася за останній рік.

Багато біженців орендують житло, але зростання цін на оренду ускладнює пошук доступних варіантів.

> *Головне — не припиняти грошові виплати.*

Декілька учасників повідомили, що вони ризикують опинитися без даху над головою після того, як були змушені залишити центри для біженців, які закриваються урядом, і втративши права на фінансову допомогу, зокрема від УВКБ ООН, через впровадження більш обмежувальних критеріїв для отримання пільг у рамках цільової грошової програми.

Деякі біженці зазначили, що вони стикаються з труднощами при укладанні орендних договорів або при взаємодії з власниками житла, які неохоче надають їм помешкання. Однак ті, хто живе в сільській місцевості або в таких регіонах, як Лівий берег, відзначають, що житло є більш доступним.

Пропозиції біженців щодо покращення

- Збільшити ініціативи, такі як програми культурного обміну чи громадські заходи, які об'єднують біженців і місцеву громаду, зміцнюють довіру та сприяють мирному співіснуванню.
- Надати більше можливостей для допомоги в оренді житла та забезпечити, щоб власники були готові здавати житло біженцям.

Молодь (18-29 років)

День української традиційної сорочки - вишиванки - об'єднує українців і молдован у Кишиневі, щоб вшанувати традиції, стійкість і дружбу. Захід, організований партнером УВКБ ООН - Національним конгресом українців Молдови, демонструє красу традиційної вишиванки як символу культурної спадщини та єдності.

© УВКБ ООН/ Євгенія Чурка

Демографічний розподіл:

3 фокус-групи

4 чоловіки

18 жінок

Основні виявлені проблеми:

Житло:

Житло залишається серйозною проблемою для молодих біженців, багато з яких живуть з батьками, орендують квартири або мешкають у гуртожитках. Через високу вартість оренди, особливо в Кишиневі, вони часто змушені ділити житло з іншими сім'ями. Хоча більшість учасників задоволені умовами проживання, фінансові труднощі та нестабільність житлової ситуації залишаються актуальними проблемами.

Освіта:

Досвід здобуття освіти серед молодих біженців різний: багато хто продовжує навчання в українських закладах, тоді як вісім осіб вступили до молдовських університетів.

Хоча якість освіти в Молдові оцінюється позитивно, основним викликом залишається мовний бар'єр і обмежений доступ до російськомовних програм, що ускладнює навчання та інтеграцію в систему освіти.

Окрім формальної освіти, біженці мають доступ до програм професійної підготовки та здобуття навичок, які сприяють кращій професійній інтеграції.

Зайнятість, засоби до існування та доступ до базових потреб:

Мовні бар'єри та обмежені можливості працевлаштування ускладнюють пошук роботи для молодих біженців. Багато з них покладаються на фінансову допомогу міжнародних організацій, таких як УВКБ ООН, проте ця підтримка часто вважається недостатньою.

Деякі біженці скаржились на припинення грошової допомоги без чіткого пояснення змін у вимогах або причин їхньої невідповідності критеріям.

> *Я вважаю, що має бути більше заходів і тренінгів для місцевих та українців, щоб вони могли спілкуватися та взаємодіяти.*

Мовні труднощі, сімейні обов'язки та випадки дискримінації також згадувались як фактори, що обмежують можливості для стабільного працевлаштування.

> *Я хочу пройти стажування тут у сфері маркетингу. Я намагався працювати кухарем, але оскільки ніхто не розмовляв російською, мені довелося піти з цієї роботи.*

Мирне співіснування, соціальна згуртованість:

Молоді біженці повідомили, що в цілому вони успішно інтегрувалися в молдовську громаду. Багато хто зав'язав дружні стосунки з місцевими мешканцями та брав/ла участь у громадських заходах, що сприяло відчуттю єдності та приналежності.

> *На шляху завжди зустрічаються добрі люди, які готові простягнути руку допомоги та підтримки, я щиро вдячний кожному.*

Однак учасники також відчували деяке напруження, викликане небажанням місцевих молдован розмовляти російською мовою та негативним сприйняття фінансової підтримки, яку отримують біженці.

Пропозиції біженців щодо покращення

- Продовжувати надавати біженцям підтримку в оплаті комунальних послуг, особливо взимку, щоб полегшити їхній фінансовий тягар.
- Запровадити фінансову допомогу для часткового покриття орендної плати для біженців, які стикаються з житловою нестабільністю.
- Організовувати щорічні інтенсивні курси румунської мови для біженців, щоб сприяти їхній мовній та академічній інтеграції.
- Розробляти доступні програми працевлаштування та стажування у співпраці з навчальними закладами та місцевими організаціями, щоб покращити доступ біженців до ринку праці.
- Фінансувати молодіжні ініціативи, спрямовані на організацію зустрічей, дискусійних клубів та заходів, які сприяють діалогу та зміцненню зв'язків між біженцями та місцевими жителями.

Діти та підлітки (5-17 років)

УВКБ ООН разом із партнерами INTERSOS та Благодійним центром для біженців взяли участь у Кишинівському марафоні «Великі серця», пропагуючи солідарність, стійкість та інтеграцію біженців завдяки спорту. Захід підкреслив силу спорту в об'єднанні громад, зміцненні соціальної згуртованості та розширенні можливостей переміщених осіб у подоланні викликів, збереженні активності та відчутті приналежності до країни, що їх приймає.

© Люб'язно надано INTERSOS

Демографічний розподіл:

3 фокус-групи

10 хлопчиків

12 дівчаток

Основні виявлені проблеми:

У фокус-групах брали участь діти та підлітки віком від 5 до 17 років, які проживають у Молдові з початку кризи, тобто близько 2–2,5 років.

Усі діти живуть зі своїми сім'ями, що зазвичай складаються з батьків, інших дітей та іноді представників старшого покоління.

Соціальна згуртованість та мирне співіснування:

Багато дітей, які брали участь у фокус-групах, зазначили, що змогли знайти нових друзів у Молдові як серед місцевих жителів, так і серед інших біженців. Ці дружні стосунки відіграли важливу роль у їхній соціальній інтеграції та створенні відчуття приналежності.

Діти позитивно оцінили свої взаємини з місцевими однолітками, відзначивши теплий прийом, взаємну повагу та підтримку, які сприяли їхній адаптації

до нового середовища. Деякі з них також із задоволенням брали участь у місцевих заходах, таких як громадські події та шкільні змагання.

Попри загалом позитивний досвід, деякі учасники розповіли про поодинокі випадки дискримінації.

Наприклад, були повідомлення про агресивну поведінку місцевих жителів у певних регіонах. Один із таких випадків – підпал автомобіля біля центру розміщення біженців із написом “AFARĂ!” (що означає “ГЕТЬ!”), що символізувало ворожість до біженців.

> *Я хочу, щоб до мене ставилися як до всіх, без осуду!*
>
> *— поділилася дитина ромського походження*

Освіта:

Більшість дітей, які брали участь у фокус-групах, відвідують російськомовні школи в Молдові.

Хоча багато з них вивчають румунську мову, деякі стикнулися зі складнощами у її засвоєнні, особливо це стосується дітей ромського походження з України.

Деякі діти відзначили, що онлайн-навчання дало їм можливість продовжувати освіту під час адаптації до складних умов, спричинених вимушеним переселенням. Однак інші стикнулися з труднощами під час дистанційного навчання, такими як нерегулярне відвідування занять через домашні обов’язки або догляд за молодшими братами і сестрами.

Відсутність взаємодії з однолітками та вчителями також негативно вплинула на їхній навчальний досвід.

Деякі діти біженців активно брали участь у позакласних заходах. Один учасник був залучений до кампанії “Підлітки проти насильства” та інших проектів, спрямованих на розвиток громади. Інший відвідував літню школу SAFETEEN, де мав змогу навчатися новим навичкам і знайомитися з молодіжними групами, створюючи власну мережу друзів.

Кілька дітей відвідували програми в EduTech Labs, де вчилися створювати веб-сайти та опановували цифрові навички. Вони позитивно оцінили ці творчі простори, наголосивши на цікавій та інтерактивній формі навчання.

Загалом діти виявили позитивні почуття до своїх вчителів і шкільного середовища.

Пропозиції біженців щодо покращення

- Надавати більше курсів з румунської мови або додаткової мовної підтримки, щоб допомогти дітям біженців краще інтегруватися в шкільну систему та повсякденне життя.
- Організовувати більше позакласних програм, таких як EduTech Labs або спортивні заходи, які дозволяють дітям біженців розвивати свої інтереси поза межами класу, сприяють кращій інтеграції та зміцненню дружніх стосунків з молдовськими однолітками.
- Впроваджувати більше програм та інформаційних кампаній проти булінгу у школах, щоб покращити інтеграцію та прийняття дітей біженців, особливо ромського походження.

Люди у віці 60+

© Люб'язно надано Laolaltă

Демографічний розподіл:

7 фокус-груп

21 чоловік

28 жінок

Загальний огляд

Більшість біженців старшого віку, які брали участь у фокус-групах, перебувають у Молдові з 2022 року після початку повномасштабного вторгнення в Україну.

Вони здебільшого приїхали з південних регіонів України та Києва, причому деякі втратили свої домівки через обстріли. Незважаючи на складний початок, вони відзначили, що почуваються в безпеці в Молдові та позитивно оцінюють гостинність місцевого населення.

Основні виявлені проблеми:

Житло:

Висока вартість житла стала значною проблемою для багатьох учасників, і деякі не могли дозволити собі оренду. Учасники згадували про труднощі на початку, коли орендодавці відмовилися здавати житло українцям.

Ті, хто мешкає в центрах розміщення біженців, відзначили наявність базових послуг і харчування, а також подякували за організовані заходи, як-от культурні події, мовні курси та поїздки, які допомагають їм залишатися активними та відчувати себе частиною спільноти.

Водночас були скарги на переповненість і низькі стандарти проживання в деяких центрах.

Засоби до існування, фінансова ситуація та зайнятість::

Багато біженців старшого віку зазначили, що українська пенсія не покриває витрат на проживання в Молдові, особливо через високі ціни.

Вони залишаються залежними від грошової допомоги УВКБ ООН, висловлюючи занепокоєння через затримки виплат, які викликають фінансове напруження.

> *Протягом першого року ми отримували гарну допомогу, це було дуже важливо для нас, але зараз ніхто не приходить нас підтримувати. Я вже не пам'ятаю, коли востаннє їла яйця, вони занадто дорогі для мене, а мені потрібно платити за комунальні послуги та ліки.*

Охорона здоров'я:

Учасники зіткнулися зі значними труднощами у сфері охорони здоров'я через високі витрати, обмежений доступ до необхідних медичних послуг і недостатню підтримку осіб із хронічними захворюваннями.

Хоча деякі базові послуги були безкоштовними після продовження Тимчасового захисту у 2024 році, багато біженців заявили, що не можуть дозволити собі спеціалізовану допомогу або реабілітацію, які часто доступні лише в приватних закладах.

Вони також зазначили, що важко орієнтуватися в системі охорони здоров'я через недостатню поінформованість про державну підтримку.

Біженці відзначили, що неурядові організації, такі як INTERSOS Moldova, відіграли значну роль у наданні допомоги, проте їхні ресурси залишаються обмеженими.

Соціальна згуртованість та мирне співіснування:

Попри теплий прийом, біженці старшого віку відзначили недостатню соціальну інтеграцію через обмежену взаємодію з місцевими жителями.

Вони також вказали на труднощі з пересуванням, особливо в сільській місцевості, через обмежений доступ до громадського транспорту.

Це впливає на їхню здатність брати участь у громадських заходах.

Біженці старшого віку зауважили, що пересування особливо складне для тих, хто не може оплатити громадський транспорт або має обмеження через вік чи стан здоров'я.

Доступ до інформації::

Багато респондентів використовують соціальні мережі, такі як Viber, Telegram і WhatsApp для отримання інформації про доступні послуги.

Вони беруть участь у чатах, де діляться новинами, але зазначили, що не вся інформація є точною або своєчасною, а її надлишок ускладнює відстеження.

Деякі старші учасники зізналися, що погано орієнтуються у цифрових технологіях або не встигають за оновленнями, відчуваючи себе поза важливими новинами.

Вони запропонували використовувати різноманітні канали інформування, включно з громадськими зустрічами, флаєрами та телефонними дзвінками, щоб охопити тих, хто не має доступу до цифрових платформ або не володіє технічними навичками.

Також були пропозиції активізувати роль соціальних працівників в інформуванні біженців про доступні послуги.

Деякі учасники зізналися, що мало знають про їхню роль або про те, які послуги вони можуть надавати. Вони запропонували, щоб соціальні працівники регулярно відвідували біженців, допомагали їм із реєстрацією на послуги, записом на прийоми та інформували про всі можливі види підтримки, особливо щодо медичних послуг та ліків.

> *Життя завмерло, ми навіть не знаємо, яке сьогодні число, який день тижня.*

Пропозиції біженців щодо покращення

- Забезпечити своєчасні виплати та фінансову підтримку від УВКБ ООН та інших постачальників грошової допомоги, враховуючи зростання цін і труднощі з покриттям базових витрат на проживання.
- Розширити доступ до вторинної медичної допомоги та покращити підтримку для людей із хронічними захворюваннями. Забезпечити кращу доступність ліків для тих, хто цього потребує.
- Покращити доступність громадського транспорту, особливо в сільській місцевості, та визнати пенсійні картки для безкоштовного проїзду.
- Активніше залучати соціальних працівників для підтримки біженців, особливо в питанні отримання послуг та запису на прийоми. Запровадити регулярні візити соціальних працівників до біженців щонайменше раз на місяць, щоб вони залишалися поінформованими про доступну допомогу.
- Створити більше можливостей для працевлаштування, особливо для біженців старшого віку, які стикаються з дискримінацією на ринку праці.
- Організовувати спільні заходи для різних поколінь і вікових груп, щоб подолати соціальну ізоляцію та сприяти соціальній згуртованості.

Особи з хронічними та важкими медичними станами

У зв'язку з госпіталізацією Олександра, біженця із Запоріжжя, співробітники УВКБ ООН відвідали лікарню, щоб провести його біометричну реєстрацію та надати йому можливість доступу до програми підтримки.

© УВКБ ООН/ Мацей Москва

Демографічний розподіл:

3 фокус-групи | **2** чоловіки | **5** жінок

Основні виявлені проблеми:

Засоби до існування, фінансова ситуація та зайнятість:

Учасники фокус-груп зазначили, що основними джерелами їхнього доходу є фінансова допомога від УВКБ ООН та, для старших біженців, пенсії з України. Хоча допомога УВКБ ООН є важливою для покриття базових потреб, таких як їжа та житло, деякі учасники вважають її недостатньою, особливо для оплати медичних послуг, які не покриваються програмою Тимчасового захисту, зокрема витрати на вторинну медичну допомогу.

> *Найбільше хвилюють батьки у важкому стані та труднощі з їхнім транспортуванням по Молдові та за кордон (в Україну) для оформлення документів.*

Ті, хто має хронічні захворювання, але здатні працювати, стикаються з труднощами у пошуку або збереженні роботи, особливо якщо їхній стан здоров'я не дозволяє працювати тривалий час або якщо робота вимагає фізичних навантажень. Через це багато учасників шукають можливості часткової зайнятості.

Житло:

Деякі біженці проживають в орендованих квартирах, тоді як інші мешкають у центрах розміщення біженців (ЦРБ). Висока вартість оренди була вказана як проблема, особливо для тих, хто не має стабільного доходу від роботи чи грошової допомоги.

Деякі респонденти висловили бажання залишатися в ЦРБ, оскільки там вони отримують необхідні послуги, зокрема медичну допомогу та соціальну підтримку.

Водночас вони стурбовані можливим закриттям ЦРБ, що може ускладнити їхню ситуацію.

Охорона здоров'я:

Біженці старшого віку з хронічними захворюваннями загалом позитивно оцінили медичні послуги. Ті, хто проживає в ЦРБ, зазначили, що їх регулярно відвідують лікарі від INTERSOS Moldova, а деякі змогли отримати безкоштовну стаціонарну допомогу.

Однак учасники вказали на обмежений доступ до деяких спеціалізованих послуг і ліків. Хронічні захворювання потребують постійного лікування, і багато учасників зазначили високу вартість ліків.

Попри можливість отримати певні ліки безкоштовно або з компенсацією, учасники зіткнулися з труднощами у придбанні дорожчих препаратів, зокрема ліків для лікування діабету.

> *Ми постійно потребуємо ліків, які коштують дорого.*

Деякі респонденти повідомили, що вони зареєстровані у сімейного лікаря, але дехто зазначив, що не отримують належного догляду або регулярних візитів, особливо в сільській місцевості, де менше медичних закладів і лікарів. Інші учасники зіткнулися зі складнощами під час реєстрації у сімейного лікаря через брак медичних установ у сільських регіонах.

Пропозиції біженців щодо покращення

- Забезпечити більший доступ до ліків, особливо для тих, хто страждає на хронічні захворювання. Біженці запропонували розширити асортимент безкоштовних або субсидованих ліків, особливо для життєво необхідного лікування.

- Створити або посилити централізовану платформу, де буде зібрана вся інформація про доступні послуги для біженців (охорона здоров'я, соціальна підтримка, послуги неурядових організацій) в одному місці. Це допоможе біженцям, особливо літнім людям або тим, хто має обмежений доступ до інтернету, краще орієнтуватися у доступних ресурсах.

- Надати більше можливостей для часткової зайнятості в місцях проживання біженців, враховуючи труднощі з доглядом за членами сім'ї та станом здоров'я. Це дозволить біженцям працювати, залишаючись поруч із сім'єю та послугами, які надаються центрами розміщення біженців.

Особи з інвалідністю

Громадські події та заходи створюють простір, де кожен, незалежно від походження, може налагодити зв'язок, взяти участь у процесі та відчути себе включеним у нього. Завдяки спільному досвіду вони сприяють взаєморозумінню, зміцнюють соціальні зв'язки та гарантують, що ніхто не залишиться осторонь.

© Надано з дозволу INTERSOS

Демографічний розподіл:

3 фокус-групи

7 чоловіків

19 жінок

Основні виявлені проблеми:

Правовий статус:

Учасники зазначили, що лежачі хворі на Лівому березі стикаються зі значними перешкодами в отриманні Тимчасового захисту, оскільки вони не можуть приїхати до центрів Генерального Інспекторату з Міграції (ГІМ) на правому березі для завершення реєстрації, а мобільна група ГІМ не має доступу до Лівого берегу.

Ця проблема існує з початку дії правового режиму Тимчасового захисту.

Деякі учасники також вказали на складнощі з визнанням інвалідності в Молдові через високі витрати та бюрократичні процедури, а також на відсутність конкретних пільг, які могли б надаватися разом із цим статусом.

Засоби до існування, фінансова ситуація та зайнятість:

Більшість учасників покладаються на фінансову допомогу від УВКБ ООН та пенсії/виплати по інвалідності з України. Проте були повідомлення про фінансові труднощі, особливо серед тих, чиї виплати в Україні були призупинені через неможливість подорожувати до України для верифікації.

Багато учасників заявили, що не можуть працювати через стан здоров'я, а ті, хто отримує додаткову фінансову підтримку від неурядових організацій, у якості надбавки до фінансової допомоги УВКБ ООН, вважають її недостатньою для покриття базових витрат на проживання.

Житло:

Учасники фокус-груп проживають у орендованих квартирах, із родичами або в центрах розміщення біженців (ЦРБ).

Спочатку багато біженців проживали у родичів, але згодом переїхали до орендованого житла.

Основною проблемою є висока вартість оренди, а також обмежений доступ до програм орендної допомоги, які часто

вимагають працевлаштування.

Багато біженців також вказали на труднощі з пошуком доступного житла, особливо ті, хто має фізичні обмеження.

> *У Молдові є програми з оренди житла, але тут, на Лівому березі, таких програм немає, немає можливостей.*

Охорона здоров'я:

Доступ до медичної допомоги загалом оцінювався позитивно, але були суттєві перешкоди.

Учасники відзначили труднощі з отриманням вторинної медичної допомоги, зокрема послуг з реабілітації для осіб з інвалідністю, які часто доступні лише в приватних клініках за високими цінами.Крім того, допоміжні пристрої були або обмежено доступні, або взагалі відсутні.

Хоча продовження Тимчасового захисту у 2024 році покращило доступ до безкоштовних або пільгових ліків, деякі необхідні препарати не входять до списку компенсованих, що змусило їх купувати ліки за власні кошти. Також були повідомлення про відсутність певних препаратів аптеках Молдови, зокрема тих, що потрібні для лікування хронічних захворювань, таких як діабет.

Учасники повідомили, що на Лівому березі лежачі хворі стикаються з особливими труднощами, оскільки мобільні медичні групи з правого берега Дністра не мають доступу до них, а загалом медичних послуг на лівому березі бракує.

Доступ до інформації:

Біженці з інвалідністю зазначили, що вони отримують інформацію переважно через групи в соціальних мережах (Viber, Telegram) або волонтерів гуманітарних організацій.

Водночас учасники відмітили недостатню поінформованість про соціальну допомогу та медичні послуги.

Біженці з сенсорними порушеннями (вадами зору та слуху) повідомили, що інформація не завжди подається у доступному форматі, і це викликає у них відчуття ізоляції та тривоги. Вони висловили зауваження щодо способу комунікації, запропонувавши більше особистих зустрічей з гуманітарними партнерами для тих, хто має труднощі з доступом до інформації.

> *Серйозною проблемою, з якою ми стикаємося, є відсутність інформації про процедуру отримання ступеня інвалідності тут, у Молдові.*

Пропозиції біженців щодо покращення

- Розширити державні програми та підтримку від НУО на лівий берег Дністра.
- Забезпечити кращий доступ до інформації для біженців із сенсорними порушеннями, використовуючи різноманітні формати подання інформації та враховуючи потреби людей із специфічними потребами.
- Створити більше варіантів житла з покращеним доступом або підтримати програми адаптації існуючого житла для осіб з інвалідністю, забезпечивши безпечні та комфортні умови проживання. Також запропонували покращити доступ до програм допомоги з орендою, особливо на Лівому березі.

Опікуни дітей з розладами розвитку

Кишинівський марафон «Великі серця», 4 жовтня 2024 року.

© Люб'язно надано INTERSOS

За рекомендацією лідерів спільноти біженців під час консультацій щодо Спільного оцінювання 2024 року, УВКБ ООН провело окреме обговорення у фокус-групах з батьками дітей з інвалідністю.

Лідери спільноти зазначили, що ці сім'ї стикаються з унікальними викликами та перешкодами в доступі до послуг і спеціалізованої допомоги в Молдові.

Демографічний розподіл:

1 фокус-група

1 чоловік

5 жінок

Основні виявлені проблеми:

Наміри:

Більшість учасників приїхали до Молдови близько двох років тому. Одна мати двох дітей спочатку поїхала до Італії, де мала родичів, але згодом повернулася до Молдови, оскільки вважала, що спеціалізовані послуги для дітей з розладами розвитку тут доступніші.

Ще одна сім'я з двома дітьми спершу намагалася оселитися в Грузії, але через низьку якість медичних послуг і мовні бар'єри також переїхала до Молдови.

Жоден із учасників не планує повертатися в Україну найближчим часом.

> *Ми вдячні Молдові за те, як нас прийняли. Зараз ми намагаємося інтегруватися та забезпечити нашим дітям можливість розвиватися.*

Правовий статус:

Учасники зазначили, що отримання офіційного статусу дитини з інвалідністю в Молдові є тривалим і складним процесом через велику кількість платних обстежень та затягнуті терміни розгляду документів. Через ці труднощі багато батьків відмовились проходити процедуру визнання інвалідності.

Доступ до соціальних послуг:

Лише дві з шести сімей змогли отримати підтвердження інвалідності дитини в Молдові, що є обов'язковою умовою для отримання соціальних виплат.

Опікуни зазначили, що процес є складним, бюрократичним і тривалим, а також висловили сумніви щодо рівня кваліфікації комісії, яка ухвалює рішення. Однак після отримання сертифіката про інвалідність сім'ї змогли отримати соціальну допомогу.

Освіта:

Опікуни висловили занепокоєння через відмову шкіл приймати дітей з інвалідністю, які потребують додаткової підтримки. В Україні їхні діти мали персональних асистентів у школах, тоді як у Молдові директори навчальних закладів повідомили, що таких можливостей немає, і один із батьків має бути присутнім під час навчання дитини.

Через це більшість дітей з інвалідністю шкільного віку навчаються онлайн.

Доступ до медичних та спеціалізованих послуг:

Учасники зазначили, що послуги з реабілітації в Молдові є обмеженими. Навіть якщо вони доступні, існують довгі черги, а вартість перевищує фінансові можливості біженців.

Опікуни висловили занепокоєння щодо припинення програм грошової допомоги від гуманітарних організацій, які допомагали покривати витрати на реабілітацію. Без цих реабілітаційних сесій діти з інтелектуальними порушеннями мають значно менші перспективи розвитку.

За словами батьків, матері застосовують реабілітаційні методики вдома, але визнають, що цей підхід не є настільки ефективним, як професійна реабілітація в центрі.

Засоби до існування, фінансове становище та зайнятість:

Учасники висловили значне занепокоєння через посилення критеріїв відповідності для отримання фінансової допомоги УВКБ ООН у 2024 році, через що деякі сім'ї, які виховують дітей з інвалідністю, втратили цю підтримку. Для багатьох сімей ця допомога була життєво необхідною, оскільки догляд за дитиною з інвалідністю ускладнює працевлаштування опікунів, що призводить до погіршення їхнього фінансового стану та обмежує доступ до реабілітації. Одна сім'я зазначила, що після скасування грошових виплат їм довелося знову оселитися у молдовській приймаючій родині.

Пропозиції біженців щодо покращення

- Спрощення процесу визнання інвалідності.
- Покращення доступу до безкоштовних спеціалізованих та реабілітаційних послуг для дітей-біженців.
- Оснащення шкіл для інтеграції дітей з інвалідністю та забезпечення підтримки асистентів.
- Гарантування доступу до гуманітарної грошової допомоги всім сім'ям, які виховують дітей з інвалідністю.

Організований партнером УВКБ ООН - Благодійним фондом «Центр допомоги біженцям», літній табір, який об'єднав дітей біженців з різних країн, забезпечивши безпечний простір для навчання та культурного обміну. Даний табір сприяв інтеграції, зміцнив впевненість і допоміг дітям відчути приналежність до нової спільноти.

© Благодійний фонд «Центр допомоги біженцям»

Українські чоловіки, які перетнули кордон неофіційно

2024.06.17. День у парку з нагоди Всесвітнього дня біженців.

© УВКБ ООН/ ProImagine

Загальний огляд:

Українські чоловіки, які втікають від військового призову, травм, пов'язаних із конфліктом, або загроз їхній безпеці, стикаються з унікальними викликами. На відміну від інших біженців з України, вони часто мають обмежений доступ до правових документів та базових послуг. Зазвичай, вони випадають із системи існуючих програм допомоги та часто прибувають до Молдови без будь-яких фінансових чи інших матеріальних ресурсів. Важливо проаналізувати їхню ситуацію на перетині правового статусу, суспільного сприйняття і прав людини. Багато з них опиняються у невизначеному правовому становищі, що посилює їхню вразливість, оскільки вони залишаються «невидимими» для системи гуманітарного реагування.

Демографічний розподіл:

3
фокус-групи

24
чоловіки

Основні виявлені проблеми:

Учасники фокус-груп перебували в Молдові різні періоди часу – від кількох днів до понад місяця.

Їхні перші враження від Молдови були позитивними, оскільки вони помітили контраст із життям в Україні, яке було сформоване війною. Загалом чоловіки відчували себе в безпеці та спокої в Молдові, чого їм бракувало вдома через часті авіаудари, комендантську годину та постійний страх бути призваними на військову службу.

> *У Молдові безпечно.*

Наміри:

Через фінансові обмеження багато чоловіків вважають Молдову тимчасовою зупинкою перед подорожжю до країн ЄС, таких як Німеччина та Польща. Деякі висловлювали бажання переїхати до США. Вони сприймають ЄС як місце з кращими можливостями для працевлаштування та більшою безпекою, ніж у Молдові. Головною метою є пошук стабільної роботи, покращення фінансової ситуації та забезпечення безпеки для своїх родин. Повернення до України не розглядається до завершення війни та стабілізації ситуації.

> *Наша мета – переїхати до Європи, якомога далі від українського кордону, де ми сподіваємося знайти роботу та об'єднатися з рідними.*

Правовий статус:

Більшість чоловіків у фокус-групах попередньо зареєструвалися на отримання Тимчасового захисту (ТЗ) і чекали на зустріч з представником Генерального Інспекторату з Міграції (ГІМ) для співбесіди.

Деякі учасники стикалися з труднощами через подвійне громадянство (наприклад, українське та болгарське). Один чоловік отримав відмову у ТЗ через подвійне громадянство та тепер подає заяву на дозвіл на проживання.

Інші учасники, зокрема ті, кого затримала молдовська прикордонна поліція під час перетину кордону, подали заяви про надання притулку. Багато з них не до кінця розуміли різницю між ТЗ і статусом біженця, що призводило до плутанини під час подання заяви та непорозумінь щодо правових наслідків неофіційного перетину кордону.

Деякі чоловіки, які попередньо зареєструвалися на ТЗ, зазначили, що стикалися з труднощами в оформленні документів і записі на прийом до ГІМ.

Засоби до існування, фінансове становище та зайнятість:

Більшість учасників фокус-груп повідомили, що покладаються на заощадження, привезені з України.

Хоча цих коштів вистачає на короткий термін, вони вважають їх недостатніми для тривалого перебування в Молдові.

Жоден з учасників не отримував грошової допомоги від УВКБ ООН чи місцевих програм, оскільки одинокі чоловіки зазвичай не відповідають вимогам для надання такої підтримки.

Попри бажання та потребу працювати, відсутність у чоловіків правового статусу заважає їхньому працевлаштуванню.

Ті, кому вдається знайти роботу, зазвичай виконують неофіційну поденну роботу, яка задовольняє негайні потреби але є нестабільною та низько оплачуваною.

Доступ до інформації:

Учасники підтвердили, що отримують доволі інформації про свої права, процес оформлення документів та доступні послуги, переважно через Правовий центр адвокатів (LCA/CDA) та соціальні мережі, а також через офіційні канали, такі як Генеральний Інспекторат з Міграції (ГІМ) та Прикордонна поліція.

> *Дякуємо CDA та УВКБ ООН за підтримку та безкоштовну допомогу.*

Однак вони зазначили, що інформацію про правові процедури для шукачів притулку та тих, хто перетинає кордон нелегально, іноді було важко отримати або зрозуміти, що затримало їхню реєстрацію та призводило до непорозумінь стосовно їхніх прав.

Доступ до житла:

Чоловіки орендували квартири або проживали в хостелах. Через фінансові обмеження вони часто ділили житло з іншими, щоб зменшити витрати.

Якість житла була різною: деякі жили в старих будівлях у поганому стані, а інші знайшли більш прийнятне житло в кращих умовах.

Учасники відмічали, що ціни на оренду житла в Молдові значно вищі, ніж в Україні, тому їм важко дозволити собі

гідне житло. Один із чоловіків порівняв вартість оренди житла в Молдові з вартістю іпотеки в Польщі.

Дехто не знав про тимчасовий Центр розміщення біженців (ЦРБ) у Кишиневі, який надає житло для шукачів притулку і міг би стати доступнішим варіантом для них.

Доступ до медичних послуг:

Загалом учасники мали обмежений доступ до медичних послуг через відсутність правового статусу. Це стосується також тих, хто ще перебуває у процесі отримання ТЗ.

Одна людина, яка зазнала травми під час перетину кордону, змогла отримати базову медичну допомогу в Молдові. Учасники вважали, що медичні послуги мають бути більш доступними для осіб без правового статусу або тих, хто очікує на отримання ТЗ, оскільки серед них можуть бути люди з невідкладними медичними потребами.

Пропозиції біженців щодо покращення

- Спростити доступ до безкоштовного житла та матеріальної допомоги для тих, хто перетнув кордон неофіційно та не має фінансових ресурсів для підтримки себе під час очікування правового статусу.
- Покращити інформування про права на працю та можливості ведення бізнесу в такій ситуації.

Співробітники УВКБ ООН надають допомогу понад 200 біженцям з Миколаєва та півдня України, які прибули автобусом до пункту пропуску «Паланка» на кордоні Молдови з Україною, 23 квітня 2022 року. УВКБ ООН, молдовські урядовці та партнерські організації надали підтримку, інформацію та транспорт.

© УВКБ ООН/ Кароліна Бах

Етнічні роми

Діти ромських біженців з України вивчають румунську мову в Центрі розміщення біженців «Тестеміцану» в Кишиневі на заняттях, організованих партнером УВКБ ООН - організацією «Тарна Ром». Ці заняття сприяють інтеграції, культурному обміну та новим можливостям для інтеграції в приймаючій громаді.

©УВКБ ООН/ Євгенія Чурка.

Демографічний розподіл:

5 фокус-груп

6 жінок

15 чоловіків

Фокус-групи з біженцями ромського походження були організовані і проводилися у тісній співпраці та за участі ромського посередника, щоб забезпечити відчуття безпеки та порозуміння серед учасників.

Основні виявлені проблеми:

Наміри:

Багато біженців ромського походження висловили бажання повернутися до України, коли це буде безпечно і війна закінчиться. Однак четверо учасників висловили намір залишитися в Молдові на постійній основі, а троє планували переїхати до інших європейських країн.

Подібно до тенденцій 2022 та 2023 років, біженці-роми демонструють зростаючу готовність до мобільності та переміщення.

> *Молдова, нехай Бог дасть їм здоров'я та щастя. Це найкраща країна. Вона дуже допомогла нам у важкий момент.*

Засоби до існування, фінансове становище та зайнятість

Біженці ромського походження повідомили про фінансові труднощі в Молдові. Багато хто покладається на фінансову допомогу від УВКБ ООН або інших гуманітарних організацій.

Недавнє скорочення допомоги викликало у них відчуття небезпеки.

Деякі учасники зізнались, що мають неофіційну роботу з низькою оплатою (від 300 до 500 MDL на день), але цього недостатньо для покриття всіх витрат на сім'ю.

> *Ми хочемо працювати, ми хочемо курси, ми хочемо все. Але ніхто нас не бере. Ми що, найгірші люди?*

Пошук стабільної роботи ускладнений обмеженими пропозиціями, мовним бар'єром та дискримінацією за етнічною ознакою. Навіть коли пропонувалися програми професійної підготовки (наприклад, для таких професій, як перукарство або пекарство), багато ромів-біженців не відвідували їх через відсутність інтересу або сприйняття, що такі роботи не відповідають їхнім потребам чи навичкам.

Громадська згуртованість та мирне співіснування:

Учасники згадували про обмежену взаємодію з місцевою громадою в

деяких регіонах, хоча і не повідомляли про серйозні конфлікти чи напруженість. Більшість випадків дискримінації стосувалися працевлаштування та доступу до ринку праці.

Хоча деякі роми заявляли про участь у місцевих заходах, організованих гуманітарними організаціями, було загальне відчуття їхнього виключення з ширшого молдовського суспільства.

Доступ до житла:

Більшість учасників фокус-груп проживають у приватних помешканнях, але стикаються з труднощами через високі ціни. Деякі біженці ромського походження, особливо з великих сімей, повідомили про дискримінацію з боку орендодавців. Один учасник, ром із сім'ї з дев'ятьма дітьми, розповів, що їм відмовили в оренді через етнічну приналежність.

Ромські біженці, які живуть у центрах розміщення біженців (ЦРБ), оцінили умови проживання як хороші, але висловили занепокоєння щодо майбутнього житла, якщо уряд вирішить закрити ЦРБ. Така невизначеність додає хвилювання сім'ям.

Доступ до соціальних послуг:

Було зазначено, що учасники фокус-груп, які проживають у ЦРБ, мають кращий доступ до державних соціальних послуг та інформації про них.

Водночас значною проблемою стало скорочення грошової допомоги від УВКБ ООН в результаті її таргетування.

Без цієї підтримки учасники зіткнулися з труднощами у забезпеченні своїх основних потреб та пошуку житла.

Доступ до освіти:

Жоден з учасників не зарахував своїх дітей до молдовських шкіл чи дитячих садків. Основними перешкодами серед названих були:

- Відсутність фінансових ресурсів на придбання одягу, шкільного приладдя, оплату додаткових витрат та харчування.
- відсутність шкіл з російською мовою навчання у деяких сільських районах.

Деякі учасники зазначили, що їхні діти іноді відвідували онлайн-заняття українських шкіл, але нерегулярно.

Пропозиції біженців щодо покращення

- Організовувати інклюзивні громадські заходи для зменшення міжетнічної напруженості та покращення відносин між біженцями ромського походження і місцевою громадою.
- Запровадити програми підтримки для дітей, які покривають витрати на шкільне приладдя, форму та позакласні заходи, а також організувати уроки румунської мови як для дітей, так і для дорослих.
- Впровадити програми вирішення конфліктів для подолання етнічної дискримінації та покращення інтеграції в громаду.
- Підвищити можливості ромських посередників для поширення інформації про доступні послуги серед ромської спільноти.
- Надавати чітку інформацію про можливе закриття ЦРБ та допомагати біженцям заздалегідь знайти альтернативне житло.
- Пропонувати професійну підготовку, адаптовану до потреб ринку праці Молдови.

Особи без громадянства

Громадські центри є яскравими осередками, що об'єднують людей різного походження для занять мистецтвом, культурою та отримання необхідних послуг. Ці простори сприяють інклюзивності, творчості та спілкуванню, зміцнюючи соціальні зв'язки та підтримуючи життєстійкість громади.

© УВКБ ООН/ Салахальдін Абдулрахман

Демографічний розподіл:

1 фокус-група

4 чоловіки

1 жінка

Основні виявлені проблеми:

Правовий статус:

Учасники повідомили про труднощі з отриманням правового статусу в Молдові. Четверо з них подали заявки на статус особи без громадянства, а одна особа вже отримала визнання цього статусу. Серед основних викликів були названі відсутність обізнаності про юридичні вимоги та процедури. Для подолання цих перешкод учасники отримували юридичну допомогу від Генерального Інспекторату з Міграції (ГІМ) та Правового центру адвокатів (LCA/CDA).

Житло:

Житло було визначено як один із найсерйозніших викликів. Через відсутність стабільного правового статусу ті, хто перебуває в процесі визнання статусу особи без громадянства, не можуть укладати офіційні договори оренди. Це змушує їх часто змінювати місце проживання, що збільшує фінансову нестабільність.

Зайнятість, засоби до існування та доступ до основних потреб:

Учасники фокус-груп зазначили, що вони змушені покладатися на неофіційне працевлаштування для забезпечення своїх базових потреб. Хоча документ, який підтверджує подання заяви на статус особи без громадянства, дає право на офіційне працевлаштування, він не дозволяє відкривати банківські рахунки, що ускладнювало отримання зарплати та участь в офіційній економічній діяльності. Учасники також зазначили, що вони не отримували фінансової чи матеріальної допомоги від держави чи НУО.

> *Люди, які працюють з такими, як ми, повинні поводитися професійно та вміти співчувати.*

Доступ до соціальних послуг:

Учасники висловили своє розчарування обмеженим доступом до медичних та соціальних послуг. Троє учасників не знали ні про доступні види допомоги, ні про те, як їх замовити, тоді як двоє мали певне розуміння, але стикалися з труднощами під час замовлення. Ті, хто перебував у процесі подання заяви про визнання особою без громадянства, повідомили, що відсутність стабільного правового статусу та відповідних документів постійно призводила до випадків дискримінації та зневаги з боку постачальників послуг.

Доступ до інформації:

Учасники повідомили про труднощі у пошуку надійної інформації щодо своїх прав та доступних ресурсів. Багато хто не знав, з чого почати, або не мав фінансових ресурсів для отримання юридичної допомоги. Один учасник розповів про випадок вербальної дискримінації щодо своєї дитини в школі через відсутність документів, що негативно вплинуло на їхнє відчуття приналежності до суспільства.

Пропозиції біженців щодо покращення

- Полегшити доступ до інформації про процедуру отримання статусу особи без громадянства та доступні послуги для тих, хто вже перебуває в процесі.
- Вирішити системні проблеми, такі як можливість відкриття банківських рахунків, щоб забезпечити офіційне працевлаштування.
- Надавати фінансову чи матеріальну допомогу для покриття основних потреб осіб без громадянства.
- Забезпечити безкоштовну або субсидовану медичну допомогу заявникам на статус особи без громадянства та надати чіткі вказівки щодо користування соціальними послугами.
- Розробити державні програми житла, адаптовані до потреб осіб без громадянства або тих, хто перебуває у процесі визнання статусу особи без громадянства.

ЛГБТІК+

Urban Spirit Family, група художників-муралістів, приєдналася до молоді з Молдови, щоб перетворити стіну в Громадському центрі Дондушень. В рамках регіонального проекту УВКБ ООН та Artolution, ця співпраця використовує мистецтво для натхнення до участі в житті громади, самовираження та соціальної згуртованості.

© УВКБ ООН/ Салахальдін Абдулрахман

Демографічний розподіл:

4 фокус-групи

7 чоловіків

4 жінки

Основні виявлені проблеми:

Правовий статус:

Учасники фокус-груп мали різний правовий статус в Молдові, включаючи тимчасовий захист, статус біженця та молдовське громадянство. Їхній досвід отримання правового статусу окреслив труднощі проходження правових процедур у новій країні.

Один із учасників розповів, що з самого початку йому без пояснень відмовили у в'їзді в аеропорту, що викликало значну розгубленість. Лише завдяки наполегливості та юридичній підтримці він зміг подати заяву про надання притулку.

Учасникам із родинними зв'язками

в Молдові, такими як батьки чи старше покоління, було легше отримати правовий статус, включаючи громадянство.

Соціальна згуртованість та мирне співіснування:

ЛГБТІК+ особи мали різний досвід інтеграції в Молдові. Вони підкреслили контраст між відкритістю, яку вони відчули в Кишиневі, та консерватизмом, спостережуваним у деяких регіонах, таких як Лівий берег та південь Молдови.

Учасники відзначили відкритість у Кишиневі, де вони могли вільно виражати свою ідентичність, брати участь у заходах, таких як Марш рівності, та знаходити спільноти з подібним світоглядом.

> *Вперше я відчув свободу бути собою без страху осуду. Це було неймовірне відчуття – брати участь у Марші рівності та стояти поруч з іншими, хто святкує свою унікальність.*

Водночас вони стикалися з консервативними поглядами в інших регіонах, таких як Лівий берег та південь Молдови, де бракувало видимих мереж підтримки для ЛГБТІК+ осіб та траплялися випадки ворожого ставлення.

Житло:

Учасники фокус-групи розповіли, що вони стикаються з дискримінацією під час пошуку житла.

Дехто поділився досвідом розміщення оголошення про оренду житла в інтернеті, де відкрито згадувалась їхня ЛГБТІК+ ідентичність, і отримали лише дискримінаційні коментарі, що змусило їх видалити оголошення. Через це багато хто покладався на мережі знайомств для пошуку неформального житла, що не надавало юридичного або соціального захисту.

Доступ до медичних послуг:

ЛГБТІК+ особам було важко знайти медичних працівників, які б розуміли їхні потреби та були чутливими до них, особливо в питаннях психологічної підтримки. Один із учасників розповів про труднощі у пошуку терапевта, який би розумів і приймав його сексуальну орієнтацію чи гендерну ідентичність. Організації на зразок Genderdoc-M, що захищають права ЛГБТІК+ осіб і пропонують безкоштовне тестування на ВІЛ та інші спеціалізовані послуги, які учасники вважають надзвичайно важливими, заповнюють критичні прогалини у медичному обслуговуванні.

> *Мені була потрібна психологічна підтримка, але багато терапевтів не наважувалися працювати зі мною. Це лише ускладнювало процес, який і без того був непростий.*

Безпека:

Питання безпеки для ЛГБТІК+ осіб стає особливо актуальним в громадських місцях. Один із учасників розповів, що став жертвою насильницького нападу в Кишиневі, де його цілеспрямовано атакували через ЛГБТІК+ ідентичність. Незважаючи на такі випадки, учасники відзначили важливість солідарності, яку вони знайшли в ЛГБТІК+ спільнотах країни, що надавали їм емоційну та практичну підтримку.

> *Моє працевлаштування стало можливим завдяки рекомендації друга, але я знаю інших, хто стикається з упередженістю, коли відкрито говорить про свою ЛГБТІК+ ідентичність під час пошуку роботи.*

Пропозиції біженців щодо покращення

- Запровадити інклюзивний діалог між місцевими громадами та організаціями, що підтримують ЛГБТІК+, щоб подолати хибні уявлення та сприяти взаєморозумінню.

- Розширити підтримку та адвокаційні ініціативи для ЛГБТІК+ у сільських районах та регіонах із консервативними поглядами, забезпечивши біженцям та шукачам притулку доступ до ресурсів за межами Кишинева.
- Впровадити тренінги з чутливості для правоохоронних органів, щоб забезпечити коректне поводження у справах, що стосуються ЛГБТІК+ осіб, включаючи біженців та шукачів притулку.
- Посилити співпрацю з НУО для розширення спектра медичних послуг, адаптованих до потреб ЛГБТІК+, зокрема у сфері психологічної підтримки.
- Забезпечити доступність психосоціальної підтримки (MHPSS) для біженців та шукачів притулку, надаючи допомогу від спеціалістів, які є дружніми до ЛГБТІК+.
- Зміцнити ініціативи зі створення спільнот, щоб біженці та шукачі притулку серед ЛГБТІК+ осіб відчували більшу безпеку та приналежність.

Приймаючі громади

Заступник Верховного комісара ООН у справах біженців Келлі Клементс зустрічається з біженцями з України в «Casa Marioarei» («Дім Марії»), центрі розміщення біженців у столиці Молдови Кишиневі. Центр, який зазвичай використовується як притулок для жінок, які втекли від гендерно зумовленого насильства, був пристосований для розміщення біженців, в якому Келлі познайомилася з трьома молодими мамами, які прибули з України зі своїми дітьми, зліва направо: Віталія, Яна та Наталія.

© УВКБ ООН/ Ендрю МакКоннелл

Демографічний розподіл:

3 фокус-групи

1 чоловік

28 жінок

Загальний огляд:

Приймаючі громади в Молдові здебільшого підтримували біженців, пропонуючи притулок, їжу та інші види допомоги. Багато місцевих жителів виявляли сильну солідарність та співчуття до біженців, зважаючи на травму війни, спільний історичний досвід труднощів, тісні культурні зв'язки та страх перед війною.

Однак виникли й деякі непорозуміння, стосовно фінансової допомоги, оскільки дехто вважав, що потреби біженців ставляться вище за потреби громадян Молдови. Щоб краще зрозуміти ситуацію приймаючих громад, було проведено три фокус-групи з молдовськими громадянами.

Основні виявлені проблеми:

Засоби до існування, фінансова ситуація та зайнятість:

Учасники фокус-груп вважали, що криза з біженцями значно вплинула на економічну ситуацію в Молдові. На думку учасників, багато місцевих родин відчули економічний тиск у країні, яка приймає біженців, особливо через підвищення орендної плати та вартості життя.

Деякі учасники згадували про посилення конкуренції на ринку праці,

оскільки біженці також шукають роботу для фінансової стабільності в Молдові. Вони висловили побоювання, що через обмежену кількість робочих місць біженці можуть погоджуватися на нижчу заробітну плату, ускладнюючи місцевим жителям пошук роботи з гідною оплатою.

> *Мого сусіда звільнили з роботи під час його відпустки та замінили біженцем. Роботодавець пояснив, що біженцям важко знайти роботу, а йому це буде легко.*

Водночас учасники відзначили, що деякі біженці відкрили малі бізнеси, таким чином зробивши свій внесок в економіку та ринок праці Молдови. Тож попри певне невдоволення через сприйняте преференційне ставлення до біженців, учасники визнавали їхній потенціал у сприянні економічному розвитку за умови належної інтеграційної підтримки.

> *Криза сприяла низькому економічному становищу (зниженню доходів), і це впливає на те, як люди змінюють пріоритети та інтереси.*

Соціальна згуртованість та мирне співіснування:

Учасники ділилися історіями про біженців, яким вдалося успішно інтегруватися в місцеві громади, незважаючи на труднощі. Вони зазначали, що деякі біженці знайшли стабільну роботу, вивчили румунську мову та навіть відкрили власний бізнес, створивши робочі місця як для місцевих жителів, так і для інших біженців. Такі історії надихали інших переміщених осіб.

Проте учасники також зазначали, що інтеграція багатьох біженців йде повільно, особливо серед старших людей, які менш охоче беруть участь у громадських заходах. Дехто вважав, що не всі біженці прагнуть інтегруватися, зокрема ті, хто очікує на завершення війни або, на їхню думку, не хоче адаптуватися до місцевого способу життя.

Попри позитивні приклади співпраці, випадки дискримінації все ще трапляються, особливо через культурні відмінності та мовні бар'єри. Крім того, дехто з місцевих жителів вважав, що біженці отримують більше підтримки, ніж вони самі, що викликає певне невдоволення в громаді.

Доступ до житла:

Учасники висловили особливе занепокоєння щодо вартості житла. Багато хто вважав, що початковий потік біженців спричинив підвищення попиту на житло, що призвело до зростання цін на оренду та ускладнило можливість місцевих жителів орендувати або купувати житло. Вони зазначали, що ціни залишаються високими, через що житло стає недоступним для місцевих сімей.

Деякі учасники висловили розчарування програмами грошової допомоги на оренду, вважаючи, що вони більше допомагають біженцям, ніж місцевому населенню.

Проблема доступності житла залишається актуальною, особливо в районах, де мешкає багато біженців.

Пропозиції членів приймаючих громад щодо покращення

- Збільшити кількість культурних заходів та громадських подій, які об'єднують біженців і місцевих жителів, щоб сприяти кращій інтеграції біженців у громаду.
- Зміцнювати довіру між біженцями та місцевими жителями через інформаційні кампанії та освітні програми, спрямовані на подолання дезінформації та упереджень.

Біженці та шукачі притулку, які не є громадянами України

Десятирічний Александру відвідує уроки гри на саксофоні в Громадському центрі м. Каушень, пристрасно досліджуючи свою любов до музики. З кожною зіграною нотою він набуває впевненості, відточує свої навички та знаходить радість у самовираженні та спілкуванні з іншими.

© УВКБ ООН/ Євгенія Чурка

Демографічні дані:

1 фокус-група

6 чоловіків

5 жінок

Основні виявлені проблеми:

Правовий статус:

Багато хто з учасників цієї групи повідомив про труднощі з отриманням правового статусу в Молдові, особливо ті, хто має подвійне громадянство або інші ускладнення, пов'язані з національністю (наприклад, громадянство Росії чи Киргизстану). Це вказує на те, що правова система є складною та потребує більш чітких роз'яснень і ефективного розгляду заяв, особливо для осіб із множинним громадянством. Також існує потреба у прискоренні процесу надання притулку.

> *Молдова — мирна та демократична країна, нам тут комфортно, і ми хочемо залишитися.*

Доступ до медичних послуг:

Отримання медичної допомоги стало ще одним викликом. Учасники повідомили, що через відсутність медичного страхування їм доводилося самостійно оплачувати лікування. Це створювало додаткове фінансове навантаження, особливо враховуючи, що вони не мали права на офіційне працевлаштування в Молдові.

Фінансова допомога та засоби до існування:

Фінансова підтримка була оцінена учасниками як недостатня для покриття базових потреб. Багато учасників отримали лише одноразову фінансову допомогу в розмірі 2200 MDL, що було недостатньо для довготривалого забезпечення. Деякі шукачі притулку також зіткнулися з проблемами при відкритті банківських рахунків через свій правовий статус, що обмежувало отримання платежів та ефективне управління фінансами.

Пропозиції біженців щодо покращення

- Спростити та прискорити процес надання притулку, роблячи акцент на чіткості процедур отримання правового статусу для осіб з подвійним або конфліктуючим громадянством.
- Надати безкоштовне медичне страхування для шукачів притулку, щоб вони мали доступ до медичних послуг без фінансових труднощів.
- Надати можливість шукачам притулку відкривати банківські рахунки та отримувати виплати напряму, щоб полегшити управління фінансами та зменшити залежність від неофіційних послуг.

Українські біженці, які проживають на Лівому березі

Українська сім'я позує у парку для фото під час Дня відкритих дверей, який є частиною заходів з реагування на проблеми біженців у Молдові, присвячених Всесвітньому дню біженців, що відзначає стійкість, інклюзивність та силу переміщених громад.

© УВКБ ООН/ ProImagine

Демографічний розподіл:

7 фокус-групах

10 чоловіків

41 жінка

Основні виявлені проблеми:

Наміри:

Багато учасників фокус-груп на лівому березі висловили готовність до довгострокової інтеграції в Молдові, але стикаються зі значними бар'єрами, як-от нестабільність житла, низькі зарплати та обмежений доступ до послуг. Деякі сподіваються повернутися в Україну після завершення війни, тоді як інші розглядають можливість переїзду до країн ЄС у пошуках кращих можливостей для працевлаштування.

Правовий статус:

Більшість учасників фокус-груп у цьому регіоні мають статус тимчасового захисту (ТЗ). Дехто зіткнувся з труднощами в його отриманні через подвійне громадянство або недостатню поінформованість. Усі учасники зазначили, що статус ТЗ є важливим для отримання фінансової допомоги, однак вони не мають такого ж доступу до послуг на Лівому березі, як біженці на правому березі Дністра.

Як було повідомлено раніше, учасники фокус-груп зазначили, що лежачі хворі стикаються з особливими труднощами у отриманні статусу ТЗ, оскільки вони не можуть подорожувати на інший берег річки Дністер для подання заяви в офісі Генерального Інспекторату з Міграції (ГІМ), а мобільні групи ГІМ не мають доступу до Лівого берега.

Засоби до існування, фінансова ситуація та зайнятість

Учасники з лівого берега зазначили, що можливості працевлаштування на Лівому березі обмежені, і багато біженців стикаються з труднощами у пошуку роботи, яка б задовольняла їхні фінансові потреби. Біженці повідомили, що середня заробітна плата в регіоні низька, зазвичай становить 150–200 доларів США на місяць, якщо працювати неофіційно, і тому деякі покладаються на фінансову допомогу від таких організацій, як МОМ та УВКБ ООН. Однак, подібно до ситуації на правому березі, багато учасників з лівого берега зазначили, що ця допомога не покриває базових потреб, особливо з огляду на зростання вартості життя. Деяким біженцям вдалося знайти неповну зайнятість або працювати онлайн, а дехто започаткував малий бізнес.

Соціальна згуртованість та мирне співіснування:

Учасники загалом позитивно оцінювали взаємодію з місцевим населенням на лівому березі. Деякі повідомили про випадки дискримінації або конфліктів, а окремі біженці заявили, що вони уникають відвертих розмов про своє походження через політичну чутливість у регіоні.

> *Я намагаюся не розповідати, що я з України, бо багато людей тут мають родичів у Росії.*

> *Мої родичі кажуть – ви зрадники. Ви живете в Росії.*

Попри це, біженці висловили вдячність за підтримку, яку вони отримали від місцевих мешканців та організацій, що працюють у регіоні. Місцеве населення загалом було привітним до учасників, хоча деякі з них висловили занепокоєння щодо політичної напруженості та відчуття ізоляції.

Доступ до житла:

Загалом житло вважалось наявним, але зростання цін на оренду ускладнювало покриття витрат. Дехто з біженців стикався з ризиком виселення після виключення з програм фінансової допомоги через зміну критеріїв. Доступність житла в регіоні залишається ключовою проблемою, оскільки програми гуманітарної допомоги на оренду відсутні на Лівому березі.

Доступ до медичних послуг:

Учасники вказували на проблематичний доступ до медичних послуг через брак професійних медичних фахівців та належного обладнання. Хоча вони могли отримати первинну медичну допомогу, їм часто доводилося подорожувати до України або інших частин Молдови для отримання спеціалізованого лікування. Також учасники повідомили про проблеми з наявністю життєво необхідних ліків, особливо для людей старшого віку та осіб з інвалідністю.

> *У нас 70% пенсіонерів мають інвалідність.*

Доступ до інформації:

Біженці на Лівому березі повідомили про значний брак достовірної інформації в регіоні. Зазначалось, що вони покладаються на соціальні мережі, усні повідомлення та місцеві НУО для отримання інформації про доступні послуги.

Особливо складно отримувати своєчасну та точну інформацію тим, хто живе за межами великих міст або в сільській місцевості.

Пропозиції біженців щодо покращення

- Збільшити доступ до програм допомоги з оренди житла для біженців на Лівому березі.
- Розширити доступ до медичних послуг, особливо спеціалізованих, і покращити транспорт для осіб з обмеженою мобільністю.
- Покращити розповсюдження інформації через централізовані платформи та громадські зустрічі, включаючи детальну інформацію про отримання правового статусу в Молдові.
- Знайти рішення для лежачих хворих отримати правовий статус у Молдові без необхідності подорожувати на правий берег Дністра.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

У цьому розділі проаналізовано рекомендації, отримані від біженців у 2024 році, та простежено їхню еволюцію у відповідь на прогалини та пріоритети, визначені у 2023 році. Огляд зосереджений на переході від рекомендацій 2023 року, які були спрямовані на задоволення негайних потреб, до більш цілеспрямованих втручань у 2024 році. Порівнюючи рекомендації за два роки, розділ висвітлює зміщення фокусу на подолання конкретних факторів вразливості для покращення інклюзивності та впровадження сталих рішень у таких ключових сферах:

- охорона здоров'я
- житло
- освіта
- засоби до існування

Цей порівняльний аналіз покликаний продемонструвати досягнутий прогрес, а також виявити сфери, які потребують подальшої уваги для забезпечення ефективної інклюзії та підтримки біженців, шукачів притулку та осіб без громадянства в Молдові.

Загальні рекомендації

Рекомендації на 2024 рік продовжують напрямки, окреслені у 2023 році, інтегруючи висновки Спільного оцінювання в практичні стратегії підтримки.

У той час як у 2023 році основна увага приділялася розширенню участі біженців у процесі визначення їхніх потреб та пошуку рішень, у 2024 році акцент зроблений на реалізації більш практичних заходів, особливо для найбільш маргіналізованих та вразливих груп, таких як люди з інвалідністю, етнічні роми та мешканці Лівого берега.

Базові потреби (грошова допомога, непродовольчі товари)

У 2024 році рекомендації наголошують на необхідності більш цілеспрямованого підходу, зосереджуючись на конкретних групах вразливості, такі як біженці старшого віку, діти та дорослі з інвалідністю, а також сім'ї з хронічними захворюваннями. Якщо у 2023 році основна увага приділялася загальному наданню грошової допомоги та непродовольчих товарів, особливо у зимовий період, то у 2024 році пріоритетом є індивідуалізована грошова допомога для вразливих груп, щоб покрити основні витрати, наприклад опалення та ліки. Такий підхід відображає стратегічне реагування на обмежені ресурси та зростання вартості життя, оскільки сім'ї з фінансовими труднощами залишаються вразливими.

Житло

На відміну від рекомендацій 2023 року, які зосереджувалися на негайних житлових рішеннях, таких як збільшення потужності центрів розміщення біженців та подолання дискримінації на ринку приватного житла, рекомендації 2024 року спрямовані на довгострокові стратегії, акцентуючи увагу на сталих

рішеннях, таких як доступне та адаптоване житло. У 2024 році пріоритетами є підтримка в оплаті оренди та забезпечення житла з безперешкодним доступом для осіб з інвалідністю. Це свідчить про перехід до більш стійких рішень, здатних протистояти тривалим викликам на міському ринку оренди.

Охорона здоров'я

Рекомендації 2024 року розвивають акцент 2023 року на покращенні доступу до первинної медичної допомоги та включенні біженців у державну програму медичного страхування. У 2024 році пропонується заповнити виявлені прогалини, додавши спеціалізовані медичні послуги, медикаменти для хронічних захворювань та вторинну медичну допомогу, включно з послугами з реабілітації, особливо для осіб з інвалідністю. Такі зміни зумовлені більш глибоким розумінням складних медичних потреб, виявлених під час спільного оцінювання серед груп біженців. Значний брак доступних послуг і бар'єри у отриманні спеціалізованої допомоги все ще залишаються актуальними.

Соціальні послуги

Рекомендації 2024 року зосереджуються на прогностичному залученні соціальних працівників і цільовій підтримці сімей у вразливому становищі та осіб з інвалідністю. Цей підхід є більш прогресивним порівняно зі стратегією 2023 року, якою було передбачено охоплення ширших верств населення. Це підкреслює зусилля щодо розширення доступу до соціальних послуг і підвищення їх ефективності. Водночас, як і в 2023 році, залишається актуальною потреба у зміцненні потенціалу місцевих агентств.

Освіта

Рекомендації 2024 року продовжують розвивати ініціативи, започатковані у 2023 році, спрямовуючи увагу на збільшення кількості зарахувань до молдовських шкіл та покращення інтеграції дітей біженців ромського походження через курси грамотності та вивчення мови. Також, були запропоновані кампанії проти булінгу та інклюзивні шкільні програми, що підкреслює посилення уваги до маргіналізованих груп і прагнення покращити освітнє середовище для всіх дітей біженців.

Новою рекомендацією 2024 року є розширення позашкільних заходів, зокрема таких, що пропонуються через EduTech лабораторії.

Зайнятість та засоби до існування

У 2024 році рекомендації стали більш конкретними, зосереджуючись на таких потребах, як часткова зайнятість, професійне навчання та підтримка у створенні можливостей для самозайнятості. Вони будуються на більш загальних рекомендаціях 2023 року, які включали пошук роботи та мовну підтримку. Цей підхід підкреслює важливість подолання бар'єрів для працевлаштування біженців та забезпечення доступу до сталих засобів до існування через створення відповідної правової бази.

Правовий статус та доступ до притулку

Рекомендації 2024 року розширюють акцент, зроблений у 2023 році на потребах у стабільності правового статусу та чіткості процедур, приділяючи більше уваги довгостроковим рішенням, актуальним після березня 2025 року, а також підтримці тих, хто прибув до країни неофіційно. Такий підхід свідчить про посилену увагу до подолання невиявлених раніше факторів вразливості.

Доступ до інформації

Стратегія 2024 року розширює акцент 2023 року на покращенні якості надання інформації, впроваджуючи багатоплатформний підхід, який передбачає більше особистих зустрічей. Це покликано забезпечити кращу інклюзивність для груп, які мають обмежений доступ до інтернету або сенсорні та інтелектуальні порушення. Такий прогресивний підхід підкреслює необхідність охоплення ширшої аудиторії, зокрема найбільш маргіналізованих груп, водночас вирішуючи проблеми з поширенням інформації.

Соціальна згуртованість та мирне співіснування

У 2023 році основна увага приділялася моніторингу відносин між біженцями та приймаючими громадами, тоді як рекомендації 2024 року зосереджуються на проактивних заходах, таких як програми культурного обміну, громадські події та кампанії проти ксенофобії, зокрема у школах.

Ці ініціативи спрямовані на покращення взаєморозуміння та зниження напруги, що свідчить про прогрес у залученні громади. Водночас окремі випадки дискримінації в деяких регіонах все ще залишаються.

Виставковий центр MoldExpo в столиці Молдови Кишиневі був адаптований для розміщення біженців з України і включає в себе безпечний простір «Блакитна точка», центр підтримки, який надає послуги захисту та інформацію для біженців, приділяючи особливу увагу дітям і найбільш вразливим групам населення.

© УВКБ ООН/ Кароліна Бах